

AĞDAMI DÜŞMƏNDƏN GERİ ALAN ONU HƏM DƏ TİKİB QURACAQDIR

Həmişə doğma ana dilimlə, onun saflığı, şiriniyi, zəngin ifadə imkanları ilə fəxr etmişəm!

Amma...

Azərbaycan dilində:

- erməni mənfurluğunu;
- erməni şərəfsizliyini;
- erməni murdarlığını;
- erməni alçaqlığını;
- erməni xəyanətkarlığını...

- əks etdirən, özündə dolğun ehtiva edən bir sözün olmaması məni həm təəssüfləndirir, həm də kədərləndirir...

Bəlkə də Azərbaycan xalqı mövcud olduğu minilliklər ərzində özündə bütün alçaqlıqları, yaramaz xislətləri birləşdirən bir ünsürə rast gəlmədiyindən belə bir sözü yaratmayıb?!

Bu fikir ağılabatan olduğundan bir qədər sakitləşirəm.

Müharibədən sonra Qarabağa gedən jurnalistlərin çəkib göstərdikləri fotolara və telesüjətlərə baxdıqdan sonra keçirdiyim hisslər məndə qəti qənaət yaradıb ki, belə əməlləri yalnız insan cildinə girmiş nəsə başqa bir varlığa bənzərlər törədə bilirlər!

Bir baxın:

- evləri yandır və dağıt;
- məscidləri və kilsələri xaraba güne qoy;
- Allahın evində inək, donuz saxla;
- ağacları, meşələri qır, yandır;
- tarixi abidələri məhv et;
- qəbiristanlıqları yerləyeksan elə...

Gör insana və insanlığa, yerə və göyə, dirilərə və ölülərə, keçmişə və bu günə, bütün canlılara və cansızlara, ən nəhayət, Allaha və onun yaratdıqlarına nə qədər kin, nifrət bəsləməlisən ki, qabağına çıxan hər şeyi dağıdıb məhv edə-

sən, özündən sonra yalnız xarabalıqlar, bayquş ulayan yerlər-yurdlar qoyub gedəsən!

Bu millət özünün qənimidir!

Bu millət heç zaman gün görüb xoşbəxt ola bilməz!

Bu millətə Allah həmişə bəla göndərər!

Bu millət öz ağılı və xisləti ilə heç zaman vətənə, yurda, daimi yaşayış yerinə sahib ola bilməz!

İndi başa düşdüm ki, niyə erməninin öz vətəni, tarixi, keçmiş, mədəniyyəti, musiqisi, mətbəxi yoxdur!

Niyə həmişə gözü onda-bundadır!

Niyə daim başqalarından oğurlayaraq özünü-küleşdirir!

Niyə soyqırımına uğramaq arzusundadır və bu adı almaq uğrunda daim mübarizə aparır!

Bu onun illərboyu törətdiyi çirkin əməllərinin bəhrəsi, Allahın ona verdiyi əbədi cəzadır!

Əvvəli 1-ci səh.

Mənim gözəl Vətənim

Vətənin hər güşəsi gözəldir!
Ölkə paytaxtı Bakı isə bir ayrı aləmdir!

Əyalətlərdə yaşayan hər kəsin ən böyük uşaqlıq arzularından biri Bakını görmək olur!

Nə vaxtsa hər bir azərbaycanlı bu arzusuna qovuşur...

Hətta bu nəhəng şəhərin daimi sakininə də çevrilə bilər...

Bakı təkə gözəl deyil!

Həm də mehriban, qonaqpərvər, çərəkli, arzuların reallığa çevrildiyi şəhərdir!

Bu gözəl məkanı bir dəfə gören, daha ondan ayrılmaz istəmir.

Aralı düşəndə darıxır, tezliklə dönməyə, yenidən görməyə can atır.

Bəlkə də Bakıya böyük Azərbaycanın kiçildilmiş, yıxıcam variantı desək, yanlışdır!

Doğulduğumuz yer, yurd və paytaxt Bakı!

Hansı birinci yerdə durur, o da baxır bu barədə düşünərək harada olmağımızdan!

Bakıda olanda Vətən çəkir, Vətəndə olanda isə Bakı!

27 illik yurd həsrəti, 27 illik qaçqın həyatı, 27 illik ayrılıq, möhnət hər adamın çəkə biləcəyi dərd deyildi!

Çoxları yurd həsrətilə dünyasını dəyişdi...

Ən böyük arzumuz və alqışımız isə "növbəti ili Vətəndə qarşılaşmaq", "tezliklə doğma torpaqda görüşmək" idi!

Ən nəhayət, bu müqəddəs, qarışıq hisslərlə dolu görüş baş tutdu!

Müzəffər Ali Baş Komandan İlah Əliyevin sücaət və qəhrəmanlığı sayəsində!

İlah Əliyevin dəmir yumruğunun qüdrəti sayəsində!

Azərbaycan əsgəri və zabitanın milsiz igidliyi sayəsində!

Bu xoşbəxtliyi bütün Azərbaycan xalqına yaşadan Ali Baş Komandanımıza əbədi minnətdarıq!

Bu səadətə bizə qismət edən Azərbaycan Ordusuna, al-qanları ilə ucalan və vətəni ucaldan şəhidlərimizə daim borcluyuq!

Abad eldən viran yurda

Bakıdan çıxıb ölkənin hansı səmtinə doğru hərəkət etsən, boş torpaq, boş sahil görməzsən!

Yolboyu rast gəldiklərin ya bir-birindən gözəl evlərin tikildiyi yaraşıqlı yaşayış məntəqələri, ya da əkin sahələri, üzüm plantasiyaları olacaqdır.

Müstəqillik illərində, xüsusən son dövrdə Azərbaycan başdan-baş yənən tikilib, qurulub, abadlaşmış, gözəlləşib.

Ta keçmiş təmas xətlərinə qədər...

Bəli, bu bir faktdır ki, işğalın davam etdiyi 27 ildə Azərbaycan daim tikilib, qurulub, abadlaşmış, yenilənib!

İşğalın davam etdiyi 27 ildə faşist xislətli erməni isə Qarabağı yandırır, dağıdıb, meşələri və ağacları qırır, tarixi və mədəni abidələri məhv edib - bir sözlə, ərazini xarabalığa çevirərək orada pərəkəndə şəkildə bayquş kimi ömür sürüb.

Özündən sonra isə yalnız dağıntılar və ölüm tələləri sayılan minalar qoyaraq cəhənnəm olub!

Normal məntiqə anlamaq çox çətindir.

Niyə bütün evləri, meşələri, abidələri, qəbiristanlıqları yandırır dağıdır?

Doğrudanmı erməni elə zənn edirdi ki, Azərbaycan xalqı öz torpağından əl çəkəcək, viran qoyulmuş yerlərə geri dönməyəcək, Vətəninə murdar ünsürlərə bağışlayacaqdır?!

Belə düşünmək üçün, belə məntiqə sahib olmaqdan ötrü yalnız erməni olmalısın!

Axi heç zaman öz vətəni, öz torpağı olmayan başqa cür necə fikir yürüdə?

Keçmiş təmas xəttini adlanan kimi mənzərə kəskin şəkildə dəyişdi!

Cənnət bölgə arxada qalır...

Buradan oyanma isə...

İndiyə qədər Ağdamın dağıdılmış yaşayış məntəqələri, məhv edilmiş təbiəti və abidələri ilə bağlı hər birimiz çoxlu şəkilləri görmüş, videolara baxmışıq...

Ürək ağrısı, nifrət və qəzəb hissi ilə!

Dodaqaltı söylədiyimiz sözlər, sıxılmış yumruqlar yalnız ürək soyutmaq üçündür!

Əsas təsəllimiz budur ki, artıq Vətənimizə qayıtmışıq!

Müzəffər Ali Baş Komandan erməninin bu torpaqlardan iti qovana kimi qovub!

Dəmir yumruğu ilə belini qıraraq qovub!

Ordusunu diz çökdürərək məhv edib!

Başını ilan başı kimi əzib!

İlah Əliyevin Ermənistan ordusuna tutduğu divandan sonra ordunun da, vassal dövlətin də özünə gəlməsi, dirçəlməsi bir də getdi Allah bilir nə vaxt!..

İndi bilirlərki ölümləri ağlasınlar, ya dirilərinin dərini çəksinlər!

AĞDAMI DÜŞMƏNDƏN GERİ ALAN

*Hakimiyyət, xalq, ordu, müxalifət, qisasçı ünsürlər qarışıb bir-birinə!
İt yiyəsini tanımır!
Hamısı başını itirir, nə edəcəyini kəsdirmir!
Nə ölən əsgərə, nə əlilə, nə evsizə yiye duran var, nə də işsiz iş, aca çörək verən!
Dövlət, xalq, cəmiyyət - hamısı birlikdə əməllərinin bəhrəsini bol-bol da dırlar!
Hələ bu harasıdır!
Azərbaycan xalqı isə öz müdrik Prezidentini bundan sonra hansı işləri görəceyini dəqiqləşdirib və fəaliyyətə başlayıb!*

Göylərə ucalan qoşa minarə

Ağdamın nəbzi, adətən, şəhərin mərkəzi meydanında, unikalığı ilə seçilən bazarında və məsciddə döyünür!

İlin və günün müxtəlif vaxtlarında bu döyüntü artıb, yaxud da zəifləyib.

Ağdam məscidi qoşa minarəlidir!

Göylərə doğru ucalan minarələr məscidlərə xüsusi əzəmət gətirir.

Həm də uzaqdan insanlara Allah evinin yerini nişan verir.

Əsas təyinatı isə azan səsinə ətrafa yaymaqla mömin bəndələri namaza çağırmaqdır.

Qaydaya görə, gündə üç dəfə Ağdam məscidindən azan verilir.

Bu səsi eşidənlər ayaq saxlayaraq salavat çevirib yollarına davam edər, namaz qılanlar isə ibadətə tələsərdilər.

Azan vermək o qədər də asan iş deyil.

Əvvəla, yaxşı, həm də güclü səsin olmalıdır.

İkincisi, gündə üç dəfə dərindən pillələrə minarəyə qalxıb-düşməyi bacarmalısan.

Adətən azan verənlər yaşlı insanlar olar.

Elə pilləkən çıxmağın çətinliyi də ondadır.

Yaxşı azançılardan Molla Rəşid və Aliş kişi yadımda qalıb.

Bəli, Ağdamın məşhur "Aliş, nəyə-nən?" lətifəsinin qəhrəmanı Aliş kişil...

Nə sirri-Xudadırsa, azanı hamı dilmək istəyir, onu eşidən kimi dayanaraq qulaq kəsilirlər...

Sovet ideologiyası Allahı tanımırdı, onu inkar edirdi.

Yeniyetmələr və gənclər arasında ateizm təbliğatı aparılır, pionerdən tutmuş Sov.İKP üzünə qədər hamıya dini etiqad, məscidə getmək qadağan edilirdi.

"Dini inanclara şərəit yaradılır" götürüntüsü yaratmaqdan ötrü çox az miqdarda məscidlərin fəaliyyətinə icazə verilmişdi.

Onlardan biri də Ağdam məscidi idi və bütün dövrlərdə qapıları daim hamının üzünə açıq olmuşdu.

Hətta qonşu rayonlardan da buraya molla dalınca, yaxud dua etməyə gələrdilər.

Xüsusən məhərrəmlik ayında və aşura günündə...

O zaman insanlar neinki məscidin binasına, heç heyətinə də sığışmaz, küçədə məşin-məşinə söykəner, qarşı tərəfdəki Lenin bağında adamlar toplaşaraq heyətə girməyə meqam gözleyirdilər.

Qətl sinanda isə iyənə atsan yere düşməzdi!

Ağlayan, dua edən kim, sinə döyən, zəncir vuran kim!

Bax belə günlərdə görərdin ki, heç kim Allahını unutmayıb, ondan üz döndərməyib!

"Ateistlik" isə dövrün tələbinə uyğunlaşmaq, cəza, repressiya və təqibdən yaxa qurtarmaq naminədir!

Ağdam məscidi həmişə dinimizi, adət-ənənələrimizi, milli-mənəvi dəyərlərimizi qoruyub saxlayan bir məkən olub!

Erməninin dağıtdığı Ağdam məscidi...

Bu müqəddəs yerin ikinci həyatı isə Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi dövründə başladı.

Çoxtərəfli funksiya daşdı.

Əsas funksiyası şəhidlərin yuyulub kəfenlənməsi, dini qaydada dəfni üçün sahibinə, habelə müxtəlif rayonlardakı insanlara çatdırılması idi.

I Qarabağ müharibəsi dövründə Ağdam Qarabağın qeyri-rəsmi mərkəzinə çevrildiyindən bu funksiyanı da yerinə yetirirdi. Azərbaycanın hər ye-

mindən üreyinin hökmü ilə torpaqların müdafiəsinə gələn, müxtəlif özünü-müdafie batalyonlarında döyüşən igid əsgərlərimiz həmişə Ağdamı özlərinə dayaq bildirdilər.

Hər yerdən əlləri üzülən, kimsədən kömək ala bilməyən insanlar da Ağdam məscidinə gələr, Allahın mərhəmətinə sığınaraq ondan kömək dilərdilər.

Ağdam məscidinə xeyli ziyan dəyşə də, bu gün yenə öz yerindədir.

Dövlət başçısı İlah Əliyev, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva Ağdam məscidinə baş çəkəndə, burada Allaha dua etdilər, müqəddəs Quranı-Kərimini bağışladılar.

Müzəffər Ali Baş Komandan İlah Əliyev məscidin heyətindən xalq müraciət etdi, düşməne növbəti xəbərdarlığını çatdırdı.

Həm də Ağdam məscidinin tezliklə təmir edilərək əvvəlindən də yaxşı hala gətiriləcəyini, yenidən qapılarının dindarların üzünə açacağını bildirdi.

Sükuta dalmış baş meydan

Ağdamın baş meydanı heç zaman boş olmazdı.

Gün ərzində daim dolub-boşalar, müxtəlif istiqamətlərə gedən, yaxud gəzməyə gələn insanlar üçün "qapısı" daim açıq olardı.

Bakıdan Şuşaya gedən magistralların Ağdam ərazisindəki ən kəssəsi də bu meydana keçərdi. Odur ki,

gecə sübhədək məşin səsi də əskik olmazdı.

Baş meydan həm də rayonun inzibati mərkəzini ətrafına cəmləmişdi.

Məscidlə arası heç bir kilometr olmazdı.

Meydanın mərkəzində Fərhadın qaya çapan fəvvarəli heykəli qoyulmuşdu.

Külüngü dəyən yerdən su fışqırardı... Ətrafa gözəllik və sərinlik yayırdı...

Ermənilər bu heykəli də qırıqlayaraq uzaqlara atdılar...

Hər il mayın 1-də ənənəyə uyğun olaraq baş meydanı parad qəbul edirdi.

Əvvəlcə taxtadan tribuna qururdular.

Sonralar onu mərmər üzlüklü daş tribuna ilə əvəz etdilər.

Meydanın bir tərəfində raykomun (rayon partiya komitəsinin) köhnə, iki-mərtəbəli binası, digər tərəfində isə RİH-nin yeni tikilən üçmərtəbəli binası vardı. "Ağdam" qəzeti redaksiyası da burada idi.

Meydanın bir qırağında ikimərtəbəli (uçuqları qalmaqdadır) mehmanxana vardı.

Onun 1-ci mərtəbəsində Tələtin aptekası yerləşirdi.

Ağdamda mağazaları müdirinin, yaxud satıcısının adı ilə tanınırdılar.

Məsələn, məscidin yaxınlığında "Səmədin kitab mağazası", ondan aralıda "Məscidin qəlyanaltısı" yerləşirdi.

Yaxud raykomun köhnə binasının üst tərəfində "Kamilin çörək dükanı", ondan bir qədər yuxarıda "Hüseynin dükanı" yerləşirdi.

Son illərdə mağaza, univermaq, ticarət mərkəzlərinin sayı o qədər artmışdı ki, saymaq qurtarmazdı.

Qıtlığın hökm sürdüğü sovet dövründə Ağdam bazarında və mağazalarında nə desən tapılırdı.

Dövlət Dram Teatrının binası meydana xüsusi yaraşıq verərdi (indi yalnız qarşı tərəfdəki tağları qalıb).

Sovet dövrünün tipik "Mədəniyyət evi" kimi inşa olunmuşdu.

Əvvəllər xalq teatri bu binada yerləşirdi.

Xalq artisti Arif Babayevin "Əsli və Kərəm" operasına uşağ vaxtı burada tamaşa etmişəm.

Teatru bizə sevdirməkdə bu binanın və buradakı tamaşaların xüsusi rolu olub.

Sovet dövrünün maraqlı mədəniyyət siyasəti vardı.

Yay aylarında Bakıdakı teatrlar mövsümü başa çatdırır, tamaşalarını dayandırardılar.

Sonra rayonlara qastrol səfərlərinə başlardılar.

Hansı rayonlarda sərinlik, tamaşalar verməyə və qalmağa yaxşı şərait varsa, orada qərar tutardılar.

Ağdam tamaşaçı sarıdan da bol idi.

Hamı bəzənib-düzənib teatra gələr, respublikanın məşhur artistlərini, ifaçılarını görməkdən, dinləməkdən, tamaşalara baxmaqdan zövq alar, qürur duyurdular.

Axşam tamaşalarına uşaqları buraxmazdılar.

Amma, necə də olsa, tanışlıqla keçmək mümkün olardı.

SSRİ Xalq artisti Ələsgər Ələkbərovun ifasında V. Şekspirin "Otello", Səməd Vurğunun "Vaqif" əsərlərinə Ağdam mədəniyyət evinin səhnəsində baxmışam...

Otello haray çəkərək Dezdromonanı boğanda qorxub ağlamışam...

Hüseyn Cavidin "Şeyx Sənan" pyesindəki Kor Ərəbin mahnısı hələ də qulaqlarımdadır...

Ağdamda mədəniyyət, musiqi, elm, bilik mühiti var idi.

Şəhərlərin ağ daşından insanlar özlərinə gözəl evlər tikmişdilər.

Dövlət Dram Teatrının binası ilə üzbəüzə bizim bina - doğulduğum, boya-baş çatdığım ev yerləşirdi.

27 ailənin yaşadığı ilk üçmərtəbəli bina...

İndi heç bünövrəsi də qalmayıb.

Bu binada əsasən ziyalılar yaşayardı.

Əməkdar artist Narınc Məlikova, Xalq artisti Fatma Mahmudova qonşumuz idi.

Göz xəstəxanasının baş həkimi Nazxanım, burun-qulaq həkimi Soltan Bayramov, neçə-neçə tanınmış müəllim bu yaraşlıq binada yaşayırdı.

Baş meydan həm də görüş, ünsiyet qurmaq yeri idi.

Xüsusən yay aylarında...

İşdən evə qayıdılar yemək yedikdən sonra ailə və uşaqları ilə meydana çıxar, gəzişər, necə deyirlər, hava-larını dəyişərdilər.

Ali məktəbə qəbul olmuş tələbələr, yay tətillinə gələnlər meydana gəzişməklə fəxr duyar, sinif yoldaşları ilə görüşüb söhbətləşər, gələcək planlarından danışardılar...

Üçmərtəbəli binanın arxasında Nizami parkı vardı. Dahi şairə burada heykəl də ucaldılmışdı. Park 1941-1945-ci il müharibəsindən sonra salınmışdı. Bəzəkli ağaclar, çoxsaylı skamyalar, dekorativ heykəllər, uşaqlar üçün əyləncəli karusellər burada istirahəti maraqlı edirdi.

Ağdamda 3 yay kinoteatru fəaliyyət göstərirdi. Biri Mədəniyyət evinin arxa heyətində, biri "Müəllimlərin evi"ndə, biri də kino Fazilə məxsus idi. Hamısı baş meydana yaxın idi. Ən çox tamaşaçı hind filmlərinə toplaşardı. Aralarında rəqabət olsa da, hərəsinin öz kontingenti vardı.

Hərden səsgücləndirici ilə filmdəki hind musiqisini ətrafa yayar tamaşaçı yığdırlar.

ONU HƏM DƏ TİKİB QURACAQDIR

Ağdamın özünün tumsatanları da vardı. Ən məşhuru Bəndali sayılırdı. Ağzı qızıl dişlə dolu idi. Tumları çox dadlı qovurardı. Gəzməyə çıxanlar hökmən tum çirtlilər.

Hər səhər Komxozun (rayon kommunal təsərrüfatı şöbəsi) süpürgeçiləri meydanı, parkları və küçələri deyine-deyine süpürürdülər.

Rayon icraiyyə komitəsinin, təzə mehmanxananın binası da meydana yaxın idi.

Ağdamın baş meydanının ikinci həyatı müharibə dövrünə təsadüf edir.

Əslində, Qarabağ müharibəsi bu meydanın da mahiyyətini və funksiyasını dəyişdi.

Onu yurd-yuvasından zorla qovularaq Ağdam şəhərinə pənəh gətirən insanların toplaşdıqları, bu haqsızlıqlara, dövlət başçılarının fəaliyyətsizliyinə etirazlarını bildiren meydana çevirdi.

1992-ci ilin fevralında qələmə aldığım və "Həyat" qəzetində dərc etdirdiyim "Qaçqınlar meydanı" adlı yazımda bu barədə ətraflı behs etmişdim. Məqaləni yenidən diqqətinizə təqdim edirəm:

"Hər rayonun mərkəzində bir baş meydan olur. Burada nümayiş keçirilir, parada çıxarırlar, tribuna önündən addımlayarkən "yuxarıda" duranlara əl veyləyib, bəxtəverliklə gülümsəyərdilər. Adətən bu meydanlar "böyük Lenin"in adını daşıyırdı. Sonra çoxlarına ələ həmin adət üzrə "Azadlıq" adı verildi. Ağdam şəhərində də belə bir meydan var. İcra hakimiyyəti aparatının, Qarabağ üzrə respublika qərargahının yerləşdiyi binalar da bu meydanın kənarındadır. İndi burada nə parad olur, nə də nümayiş keçirilir. Ancaq meydanın boş vaxtı da olmur. Dağ Qarabağının azərbaycanlılar yaşayan kəndlərindən qovulan qaçqınlar buraya toplaşır. Daha gülüş səsi və alış sədaları eşidilir. Ancaq bolluca göz yaş axıdılır, göylərə ah-nalə yüksəlir. Kişi də ağlayır, qadın da, acından və soyuqdan gömgöy görmüş uşaq da. Doğrudur, hərden sevinc yaşlarını da görmək olur... Tankın və avtomatın qabağında pərən-pərən düşərək hərsi bir tərəfə qaçan, sonra xeyli müsibətlə uzun-uzadı piyada yol gedərək bir-birini ölmüş zənn edən qohum-qardaş, həmkəndli rast-

laşanda. Sakitcə bir-birlərinin boynunu qucaqlayaraq azacıq göz yaş axıdaraq, sonra başqaları barədə hal-əhval tuturlar. Hərden meydana mitinq də olur. Natiqlər respublika hökumətini qətiyyətsizlikdə, tökülən qanların qarşısını vaxtında almamaqda ittiham edir, prezidentə, müdafiə nazirini Ağdamda "çağırır", ürəklərini boşaltdıqdan sonra dağılırdılar.

1991-ci ilin oktyabrından bəri meydana gələn "dəstələr" dəfələrlə deyib, dəyişməz qalan ümumi mənzərə olub.

Sübh tezdən kimisi yük maşınında, kimisi avtobusla, bəziləri isə pay-piyada meydana yığılır. Gümrək görmək, gülümsür üz görmək qeyri-mümkündür. Hər əlinə keçəni eyninə geymiş olur. Adətən qadınlar çiyin şalı ilə kürəklərini sarıyır, kişilər üst-üstə pençək, gödəkçə geyinirlər, Çiyini ov tüfəngli, əliavtomatlı adamlar da olur. Qadınlar meydanın yuxarı hissəsində yığılıb dəstə bağlayır, ağı deyərək üzlerini çırır, başlarını yolver, əzizlərini oxşayırlar. Kişilərdən də onlara qoşulan olur. Ancaq onlar ağı söyləmir. Hərden üzlerini göylərə tutub Allahı bu zülmü götürməyə, kömək durmağa çağırırlar. Sonra respublika qərargahından meyitləri gətirmək üçün maşın, yaxud vertolyot almaq barədə "danışmalar" başlanır. Qərargah kömək edir, bəzən də aciz, "kəməksiz" qalır...

Bu kükrəyən qəzəb dalğası, ərsəz dirənən ah-nalə uzaqlara getmir. Nəinki Bakıya, hətta bir çox ətraf ra-

yonlara belə çatır... o ki qaldı suveren respublikanın sərhədlərindən çox uzaqlara ola...

"Qaçqınlar meydanı"nda hamı qanıqara, kövrək və əsəbi olur. Burada mətbuata da inanmırlar. "Qarabağdan düzgün informasiya getmir", - deyərək biz jurnalistləri məzəmmət edirlər. Televiziyadan xüsusilə narazıdırlar: "Burada qan tökülür, - orda isə bütün günü "Qarabağ şikəstəsi" oxudurlar. Guya bundan dərdimiz əlac olacaq. Hanı əsl vəziyyəti əks etdirən gündəlik xəbərlər, videoreportajlar?". Fotoaparati işə salmaq, dəftərçə çıxarıb qeyd aparmaq kimsəyə xoş gəlmir. Kinokameraya isə heç dözmürlər. Xüsusən də yadellilərin əlində görəndə. O qədər bizim kəndlərin acınacaqlı mənzərəsini çəkib

neticesində yaranan fəsad olduğunu müəyyən edə bilməyir.

... Göz yaşını sel kimi axıdan qadına yana qoyub gəldiklərindən danışır: - Yaradını öz elimlə sarıdım, güllə ayağından dəymişdi.

- Bəs deyirlər... - hönkürtü sözün sonrasını eşidilməz edir.

- Mənə inanmırsan? Yaradını yüngüldü... Sabah gedərik Gəncəyə, xəstəxanada özün görəsən, indi geddir...

- Evimizi də yandırıb külə döndərdilər.

Gəlinin qucağından körpə nəvəsinə alan ağsaqqal qəzəbini güclə boğur: - Cəhənnəmə yandırınırlar. Evi mən tikdirmişdim, birini də tikdirərəm. Yüz ələ ev qurban olsun bu uşağın bir tükünə, - deyər nəvəsinə bağına basır.

Ağdamdakı "Qaçqınlar meydanı"ndan Qarabağın dağılıq hissəsindəki azərbaycanlılar yaşayan Tuğ, Xocavənd, İmaret-Qərvənd, Həsənabad, Cəmilli, Meşəli, Kerkicahan, Axullu, Salakətin, Zəyəm... kəndlərinin "nüməyəndələri" gəlib keçiblər. İndi meydan malibəyliyə dolub. Növbədə isə xocalılar dayanıb. Şuşada da vəziyyət son dərəcə ağırdır. Ondən sonra isə Ağdamdakı "Qaçqınlar meydanı" da yerini dəyişə bilər: ya Kürün o tərəfinə, ya da Xankəndiyə köçürülməsi mümkündür. "Qaçqınlar meydanı" heç olmaya da bilər. Bundan ötrü isə indiyədək etdiyimiz kimi etməməliyik. Daha Beyker də gəlib-gətdi, Avropa müşahidəçiləri də...

İndi isə boş meydanın üçüncü dövrüdür!

Dağıdılmış, kimsəsiz qalmış dövrüdür!

Amma həm də yeni başlanğıc dövrüdür!

Oğru və qatil millət

Bu qədər xarabalıqları gördükdən sonra istər-istəməz öz-özündən xəbərlərsən:

- Görəsən erməni niyə hər şeyi və hər yeri söküüb dağıdıb?

Əvvəla, sirm deyil ki, sökülən evlərdəki tikinti materiallarının alıcısı olub!

Erməni bundan pul qazanıb!

Amma özge evini söküüb özünə ev tikənlər gerek heç zaman unutmasınlar ki, bundan heç zaman xeyir tapmayacaqlar!

Məhəmməd Peyğəmbər səlavətül-lahın dəyərlı bir kəlamını xatırlatmaq yerinə düşər: "Qəsb edilmiş kerpiclə tikilən xanə xaraba qalmağa girovdur!"

İkincisi, heç nəyi olmayan millət dəyərlərin qədrini bilməz!

Bu millət oğru millətdir!

Təkcə torpağımızı yox, musiqimizi, xalçalarımızı, mətbəximizi, alban kilsələrini də oğurlayır.

Ermənilər yaxşı bilirdilər ki, Ağdamda qızıl diş saldırmaq dəbdə olub. Hər kəsin yaşından asılı olmayaraq, ağzında bir neçə qızıl diş olub.

Odur ki, qəbirləri söküüb, meyitlərin qızıl dişlərini oğurlayıblar!

İnsanın, torpağın, dini abidələrin, keçmişin qədrini bilməyən millətin gələcəyi ola bilməz!

Dönüşün başlanğıcı

Bura qədər danışıqlarım hamısı xatirimdəki Ağdam idi!

Bir zamanlar qaynayıb daşan, yaraşlıq evləri, abad küçələri, gözəl park və bağları, ziyalı və əməksevər insanları, məlahətli səssahibi olan xanəndə və müğənniləri, düşməne ağır zərbələr endirən igid oğulları ilə fəxr edən Ağdam!

Yiyə vəy dərindən işğala mürüz qaldı!

Qorxaq, maymaq, səriştsiz, şəxsi maraqları xalqın marağından üstün tutan bacarıqsız ölkə başçıları Ağdamı da kəməksiz və arxasız qoydular!

Nə ordu yarada bildilər, nə torpaqların müdafiəsini təşkil etdilər, nə də düzgün siyasət yeritdilər!

Onların bəd əməllərinin ağrı-acısını bütün xalq, o cümlədən müharibənin ilk günlərindən düşmənlə qabaq-qarşıya döyüşən Ağdam çəkdi.

Dünyanın ən varlı şəhərlərindən biri sayılan Ağdam!

Ağdamın etdiklərinin əvəzini çıxmaq üçün düşmən onu viran qoydu!

Bu gün isə dövlətin rəhbəri və sahibi öz yerindədir!

İlham Əliyev ordu da qurdu, müharibə də apardı, 44 gündə düşməni yerlə yeksan edərək Ağdam qarışıq torpaqları azad etdi!

Bəli, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev Vətən müharibəsində zafərə iki əsrlik münəqqışəyə bərdəlik son qoydu, beş əsrlik tariximizdə ilk dəfə olaraq itirilən torpaqları geri qaytardı!

Bütün Qarabağı, o cümlədən Şuşanı murdar lillərlərdən təmizlədi.

Azərbaycan xalqına vətəni vədini şərrəflə yerinə yetirdi!

İndi isə geniş və vüsətli quruculuq işlərinə başlanılıb.

Möhtərəm Prezidentimiz Qarabağı yenidən dirçəldəcəyinə, cənnətə çevirəcəyinə söz verib!

Biz öz rəhbərimizə inanırıq!
Sözü ilə əməli bir olan müdrik rəhbərimizə!..

✦ ✦ ✦

27 il bundan qabaq Ağdamdan çıxmış...

Dünyanın ən varlı, ən inkişaf etmiş əyalet şəhərlərindən birini qoyub gəlmişik.

Biz Ağdamı tərkdəndə 5 il düşmənlə gecə-gündüz çarpışan, 6 minədək şəhid verən bir şəhər qoyub gəlmişdik.

Bu şəhərdə hər şey vardı:

- bir-birindən gözəl evlər, binalar;
- yaraşlıq küçələr, parklar bağlar;
- Məşhur Ağdam bazarı, dolu universitetlər, ticarət mərkəzləri, mağazalar;
- Kinoteatrlar, mədəniyyət evləri, kitabxanalar, unikal "Çörək muzeyi";
- İstehsalat müəssisələri, restoranlar, kababxanalar, yeməxanalar, çayxanalar;
- Abad qəbiristanlıqlar, üstü götürülmüş, dəmir çaqılar alınmış qəbirlər;
- Və daha nələrlər, nələr...

İndi onların heç biri yoxdur!

Çünki ora 27 il ərzində ermənilər sahiblik ediblər!

Faşist və bayquş xislətli ermənilər! **Qayıtdığımız Ağdam əvvəlki Ağdam deyil!**

Amma bu viran yurda qayıtdığımız görə dəmir yumruq sahibinə - Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevə minnətdarıq!

Azərbaycan əsgər və zabitlərinə minnətdarıq!

Şəhidlərimizin xatirəsi önündə baş ayırırık!

Qayıda bildiyimizə görə hədsiz dərəcədə xoşbəxttik!

Viran qoyulmuş yaşayış məntəqəsi də bizə son dərəcə əziz və doğmadır. Ağdamda yox olan təkcə daş, divar, ağac və s. deyil.

Daha Ağdamda erməni də yoxdur! Və heç zaman olmayacaqdır!

Vətənin, torpağın qədrini onun əsl sahibi bilir!

Əminlik ki, torpağı düşməndən qaytarıb alan onu həm də yenidən tikib quracaqdır!

Qarabağ Azərbaycandır!

Bəxtiyar SADIQOV

